

Zespół Szkół w Kochanowicach

*Jesień, zima i wiosna
z panem Języczkiem.*

**PROGRAM PROFILAKTYKI LOGOPEDYCZNEJ
DLA DZIECI PRZEDSZKOLNYCH**

ROK SZKOLNY 2017/18

OPRACOWANIE:
logopeda
MGR JOANNA MALINOWSKA

WSTĘP

Mowa jest jednym z komponentów życia dziecka. Wywiera wpływ na powstawanie i kształtowanie czynności umysłowych i stanów emocjonalnych, zaś uczucia i stany emocjonalne oddziałują na rozwój mowy.

Prawidłowy rozwój mowy dziecka jest podstawą kształtowania się jego osobowości. Dzięki rozumieniu mowy poznaje ono otaczający świat. Umiejętność mówienia umożliwia wyrażanie uczuć, spostrzeżeń i myśli. Prawidłowy rozwój mowy ma również ogromny wpływ na rozwój myślenia, gdyż te dwa procesy są ze sobą ściśle powiązane. Dziecko, którego myślenie ma charakter konkretno - obrazowy, posługuje się słowami, które oznaczają tylko konkretne przedmioty. Wzbogacenie słownika o pojęcia abstrakcyjne powoduje rozwój myślenia abstrakcyjnego.

Prowadząc zabawy stymulujące rozwój mowy, nie można zapomnieć o systematycznej dbałości o prawidłową wymowę dziecka. Dlatego niezbędne są ćwiczenia usprawniające narządy artykulacyjne (ćwiczenia warg i języka), ćwiczenia ortofoniczne, rytmizujące i słuchowe.

Program grupowej profilaktyki logopedycznej wśród przedszkolaków kładzie nacisk na ćwiczenia sprawności narządów artykulacyjnych, uwzględniając równocześnie ćwiczenia słuchu fonematycznego, analizy i syntezy słuchowej, ćwiczenia oddechowe, fonacyjne, oddechowo- głosowe i logorytmiczne. Program obejmuje również ćwiczenia usprawniające koordynację wzrokowo-słuchowo-ruchową oraz małą i dużą motorykę.

W zajęciach wykorzystane będą zabawy grupowe odwołujące się do świata bliskiego dziecku, aby pobudzić wyobraźnię i wykształcić u dzieci chęć do naśladownictwa.

ZAŁOŻENIA OGÓLNE PROGRAMU

Program jest przeznaczony do pracy grupowej z dziećmi wszystkich grup przedszkolnych. Zajęcia mają charakter grupowy. Jego założeniem jest objęcie profilaktyką logopedyczną dzieci w wieku 3-6 lat i pomoc w ich przygotowaniu do nauki szkolnej. Celem jest umożliwienie dziecku, w miarę jego możliwości, wzrostu umiejętności porozumiewania się w otoczeniu.

Tematyka zajęć będzie dotyczyła otaczającego nas świata na tle zmieniającej się aury pogodowej w czasie poszczególnych pór roku.

CELE PROGRAMU

CEL GŁÓWNY

1. Poprawa artykulacji głosek.
2. Integrowanie działań logopedycznych, pedagogicznych, terapeutycznych, wychowawczych.

CELE SZCZEGÓŁOWE

1. Kształtowanie mowy poprzez korygowanie zaburzeń w zakresie strony fonetycznej, leksykalnej i gramatycznej.
2. Stymulowanie rozwoju mowy.
3. Usprawnianie motoryki narządów mowy.
4. Usprawnianie układu oddechowego.
5. Kształcenie słuchu- aparatu odbiorczego, usprawnianie słuchu fonematycznego.
6. Rozwój korelacji układów oddechowego, artykulacyjnego i fonacyjnego
7. Wzbogacanie zasobu słownictwa.
8. Doskonalenie mowy już ukształtowanej.
9. Kształtowanie umiejętności percepcyjnych: wzrokowych, słuchowych, czuciowych.
10. Aktywizowanie dziecka podczas zabaw.
11. Wyrabianie umiejętności komunikowania własnych potrzeb.
12. Stymulowanie rozwoju umysłowego i emocjonalnego dziecka.

PROCEDURY OSIĄGANIA CELÓW

Zajęcia będą odbywać się wg terminarza uzgodnionego z Dyrektorem Przedszkola oraz wychowawcami grup. Dla każdej grupy przedszkolnej zajęcia będą odbywały się trzy razy w roku zgodnie ze zmieniającą się porą roku (jesienią, zimą i wiosną).

METODY I FORMY PRACY

- ćwiczenia logopedyczne: oddechowe, fonacyjne, artykulacyjne, słuchowe, usprawniające motorykę narządów mowy
- ćwiczenia logorytmiczne i rytmizujące
- elementy tańca
- elementy rytmiki
- ćwiczenia ruchowe
- gry i zabawy logopedycznego
- ćwiczenia relaksacyjne
- elementy kinezylogii edukacyjnej

POMOCE:

- instrumenty muzyczne
- słomki, kubeczki
- watki, piórka i inne lekkie przedmioty
- kolorowe szarfy
- chusty
- worki foliowe
- baloniki
- artykuły papiernicze: kartki, kredki, nożyczki, klej
- magnetofon, płytki z nagraniami muzycznymi oraz odgłosami

EWALUACJA OSIĄGNIĘĆ

Ewaluacja programu dokonywana będzie systematycznie na podstawie:

- obserwacji dzieci
- okresowego badania logopedycznego
- rozmów z wychowawcami

PROGRAM PROFILAKTYKI LOGOPEDYCZNEJ

Jesień, zima i wiosna z panem Językiem

obejmuje następujące ćwiczenia:

1. ĆWICZNIAM SAMODZIELNEGO WYPOWIADANIA SIĘ

- Odpowiadanie na proste pytania dotyczące danej pory roku.
- Wymienianie przez dzieci nazw roślin, zwierząt, określonych czynności itp.- poszerzanie słownictwa czynnego.
- Zachęcanie do wypowiadania się całymi zdaniami na temat pogody, opisywanie zachowań zwierząt o danej porze roku, wypowiedzi na temat zmian zachodzących w przyrodzie.
- Uzupełnianie rozpoczętych zdań; dbałość o prawidłową konstrukcję zdania, prawidłowe stosowanie form gramatycznych, poprawność wypowiedzi pod względem logicznym.
- Zabawy „zgaduj zagadula”- rozwiązywanie zagadek, samodzielne konstruowanie zagadek, zadawanie pytań.
- Ćwiczenia i zabawy fleksyjne, np. *czego tu brakuje*, poprawne użycie końcówki rzeczownika w dopełniaczu.
- Grupowanie takich samych elementów w liczbie pojedynczej i mnogiej (np. *klocek-klocki*).
- Stosowanie form czasu przeszłego i przyszłego.
- Ćwiczenia określające stosunki między przedmiotami i czynnościami (określanie miejsca, stosowanie przysłówków, wyliczanie przedmiotów).
- Zabawy słowne wdrażające do stosowania prawidłowych konstrukcji składniowych.
- Zabawy tematyczne.

Naśladownictwo: naśladowanie odgłosów (stukania, klaskania, wydawania dźwięków przez zwierzęta itp.), naśladowanie sposobów posługiwania się różnymi przedmiotami, naśladowanie czynności samoobsługowych, naśladownictwo podczas zabaw z drugą osobą.

2. ĆWICZENIA ODDECHOWE:

Ćwiczenia te poprawiają wydolność oddechową, sprzyjają wydłużaniu fazy wydechowej, co powoduje poprawę jakości mowy. Ćwiczenia prowadzone są w formie zabawowej przy wykorzystaniu różnych środków, np. piórek, listków, papierowych śnieżynek, wody mydlanej, wiatraczków itp. Są także wplatane w opowieści i zabawy ruchowe.

Przykłady:

- rozdmuchiwanie jesiennych liści
- naśladowanie podmuchu wiatru- dmuchanie ciągłym strumieniem
- dmuchanie na papierowe kulki , wyścigi „kul śnieżnych”
- chuchanie na zamrożnięte ręce
- naśladowanie węża, gąski – wypuszczenie powietrza z jednoczesnym odgłosem *ssss*
- wąchanie kwiatów- wciąganie powietrza nosem, wydech ustami
- naśladowanie osiołka *-io-io-io* na jednym wydechu
- wyścigi żabek- dmuchanie w parach
- dmuchanie na piórko, listek, papierową śnieżynkę lub motylka -dziecko stara się ją najdłużej utrzymać element w powietrzu
- liczenie na jednym wydechu (np.listków, grzybków, bałwanków
- powtarzanie wyrazów i zdań na jednym wydechu
- naśladowanie śmiechu różnych osób

Ćwiczenia oddechowe mogą być również wykonywane poprzez zasysanie drobnych elementów przez słomkę- poprawiają wówczas funkcjonowanie aparatu oddechowego, oraz usprawniają podniebienie miękkie i pierścień zwierający gardło.

3. ĆWICZENIA MOTORYKI NARZĄDÓW ARTYKULACYJNYCH

U większości dzieci z wadą wymowy występuje obniżona sprawność narządów artykulacyjnych (języka, warg, policzków, podniebienia miękkiego). Przyczyną bywają także, szczególnie u dzieci młodszych, nieprawidłowe nawyki związane z połykaniem lub oddychaniem. W tych wszystkich przypadkach konieczne są ćwiczenia motoryki narządów artykulacyjnych oraz ćwiczenia prawidłowego połykania. Większość ćwiczeń wymaga wielokrotnego powtarzania, więc konieczne jest stosowanie metod zabawowych podczas ćwiczeń oraz zmiany środków.

Podczas zajęć „Jesienią , zimą , wiosną minę mam radosną” ćwiczenia te będą wykonywane podczas opowiadania bajki związanej z daną porą roku. Będą one służyły zobrazowaniu, uzupełnieniu tekstu bajki, zarazem będą aktywizowały dziecko podczas słuchania.

Ćwiczenia warg:

- wymawianie na przemian *a-o* przy maksymalnym oddaleniu od siebie wargi górnej i dolnej
- oddalanie kątek ust- wymawianie *iii*
- zbliżanie do siebie kątek ust- wymawianie *uuu*
- naprzemienne wymawianie *iii-uuu*

- cmokanie
- parskanie
- masaż warg zębami
- dmuchanie na płomień świecy, watkę, piłkę pingpongową
- wysuwanie warg w *ryjek*, cofanie w *uśmiech*
- wysuwanie warg do przodu, następnie w lewo i w prawo
- wysuwanie warg do przodu, następnie krążenie wysuniętymi wargami

Ćwiczenia języka:

- głaskanie podniebienia* czubkiem języka, jama ustna szeroko otwarta
- dotykanie językiem do nosa, do brody, w stronę ucha lewego i prawego
- oblizywanie dolnej i górnej wargi przy ustach szeroko otwartych
- wysuwanie języka w przód i cofanie w głąb jamy ustnej
- klaskanie językiem
- dotykanie językiem na zmianę górnych i dolnych zębów, przy opuszczonej żuchwie
- język wysunięty w kształcie grota wykonuje poziome ruchy wahadłowe od jednego do drugiego kąca ust
- rurka*- wargi ściągnięte i zaokrąglone unoszą boki języka
- język lekko wysunięty opiera się na wardze dolnej i przyjmuje na przemian kształt *łopaty i grota*
- ruchy koliste języka w prawo i w lewo na zewnątrz jamy ustnej
- oblizywanie zębów po wewnętrznej i zewnętrznej powierzchni dziąseł pod wargami.

Ćwiczenia policzków:

- nadymanie policzków- *gruby miś*
- wciąganie policzków- *chudy zajaczek*
- nabieranie powietrza w usta i zatrzymanie w jamie ustnej, krążenie tym powietrzem. Powolne wypuszczanie powietrza.
- naprzemienne *gruby miś- chudy zajaczek*
- nabieranie powietrza w usta, przesuwanie powietrza z jednego policzka do drugiego na zmianę.

4. ĆWICZNIĄ PERCEPCJI SŁUCHOWEJ

Stanowią bardzo ważną grupę ćwiczeń, ponieważ często opóźnienia czy zaburzenia rozwoju mowy pojawiają się na skutek opóźnień rozwoju słuchu fonematycznego. Stymulując funkcje słuchowe przyczyniamy się do rozwoju mowy dziecka.

Ćwiczenia słuchu fonematycznego

- Rozróżnianie i naśladowanie dźwięków, odgłosów dochodzących z otoczenia (osób, zwierząt, świata przyrody), wysłuchiwanie i rozróżnianie dźwięków ze względu na jego natężenie, tempo (cicho- głośno, wolno- szybko),
- Rozpoznawanie odgłosów (*zgadnij, co wydało dźwięk*)

- Rozpoznawanie różnych przedmiotów w zamkniętym pudełku po wydanym odgłosie (groch, kamyki, piasek)
- wyodrębnianie zdań w mowie, słuchanie prostych wypowiedzi oraz wyodrębnianie wyrazów w zdaniu, opisywanie obrazka zdaniami.
  - Uzupełnianie zdań brakującym wyrazem.
  - Wyodrębnianie sylab w wyrazach, dzielenie wyrazów na sylaby, łączenie wyrazów z sylab (synteza sylabowa), dzielenie wyrazów na sylaby z jednoczesnym układaniem klocków, układanie obrazów graficznych modelu sylabowego, liczenie sylab, zabawa w dokończanie wyrazów.
  - Rozpoznawanie i wyodrębnianie głosek z wyrazów, rozpoznawanie i wyodrębnianie głosek w nagłosie, śródgłosie i wygłosie. Wskazywanie, wyszukiwanie i grupowanie obrazków, których nazwy zaczynają się wskazaną głoską. Odgadywanie wyrazu, jaki dziecko usłyszało i dobranie odpowiedniego obrazka (*k-o-t*). Zabawa w różnicowaniu głosek w wyrazach, wskazanie obrazków po usłyszeniu ich nazwy (*bucik- budzik*), różnicowanie w wyrazach głosek dźwięcznych i bezdźwięcznych (segregowanie obrazków).

5. ZABAWY ZE ŚPIEWEM, ZABAWY RYTMICZNE I LOGORYTMICZNE

Zabawy umuzykalniające stymulują rozwój umysłowy i emocjonalny dziecka, uwrażliwiają na muzykę i jej elementy. Wspomagają również rozwój mowy, gdyż bardzo dobrze służą współdziałaniu trzech układów: aparatu oddechowego, fonacji, i artykulacji.

Zabawy rytmiczne i logorytmiczne rozwijają koordynację wzrokowo-słuchowo-ruchowej, rozwijają poczucie rytmu, kształcą koncentrację uwagi, rozwijają umiejętność współpracy z grupą.

- Zabawy ze śpiewem:

nauka prostego tekstu piosenki, wspólne śpiewanie piosenki dotyczącej aktualnej pory roku, ruchy naśladowcze do tekstu)

-Zabawy rytmiczne, logorytmiczne, słuchowo- ruchowe:

poruszanie się w rytm muzyki, uwrażliwienie na poszczególne elementy dźwiękowe poprzez wykonywanie określonych czynności na dany sygnał, wymawianie onomatopei w trakcie zabaw rytmicznych.

Cykl zajęć „Jesień, zima i wiosna z panem Języczkiem” obejmować będzie następujące tematy w poszczególnych grupach wiekowych:

TEMATY ZAJĘĆ:

JESIENŃ:

1. Chory pan Języczek. (grupa 3 latków)
2. W lesie z rodziną Języczków. (gr. 4 latków)
3. W sadzie u pana Języczka. (grupa 5-6 latków)

ZIMA:

1. Boże Narodzenie rodziny Języczków.(grupa 3 latków)
2. Zimowe zabawy z panem Języczkiem.(gr. 4 latków)
3. Bal karnawałowy pana Języczka.(grupa 5-6 latków)

WIOSNA:

1. Wiosenne porządki pana Języczka.(grupa 3 latków)
2. Zajaczek kicaczek.(gr. 4 latków)
3. Wielkanoc w rodzinie Języczków. (grupa 5-6 latków)

STAŁE ELEMENTY ZAJĘĆ „Jesień, zima i wiosna z panem Języczkiem”:

LP	ĆWICZENIA	CELE	REALIZACJA PODSTAWY PROGRAMOWEJ Dziecko przygotowane do podjęcia nauki w szkole:
1	Pogadanka dotycząca tematu zajęć	-rozwijanie umiejętności formowania wypowiedzi -budowanie poprawnych zdań pod względem leksykalnym, składniowym i gramatycznym -wzbogacanie słownictwa	-obdarza uwagę inne dzieci i osoby dorosłe, -komunikuje się z dziećmi i osobami dorosłymi -wyraża swoje rozumienie świata, zjawisk i rzeczy znajdujących się w bliskim otoczeniu za pomocą języka mówionego -posługuje się językiem polskim w mowie zrozumiałej dla dzieci i osób dorosłych

2	Zabawy ze śpiewem (śpiewanie piosenki dotyczącej tematu zajęć, ruchy naśladowcze do tekstu)	-stymulowanie rozwoju umysłowego i emocjonalnego dziecka -uwrażliwienie na muzykę i jej elementy -ćwiczenie fonacji -ćwiczenie pamięci i koncentracji uwagi	-śpiewa piosenki, porusza się przy muzyce i do muzyki, dostrzega zmiany charakteru muzyki, np. dynamiki, tempa i wysokości dźwięku oraz wyraża ją ruchem, reaguje na sygnały
3	Ćwiczenia motoryki narządów mowy podczas słuchania opowiadania	-usprawnienie narządów mowy	-mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy
4	Zabawy słuchowe: rozpoznawanie i różnicowanie dźwięków związanych z daną porą roku (np. szum liści, padający deszcz, odgłosy zabaw zimowych, śpiew ptaków, szum wody).	-rozwijanie percepcji słuchowej -usprawnienie słuchu fonematycznego	-rozróżnia głoski na początku i końcu w wybranych prostych fonetycznie słowach -słucha, odtwarza i tworzy muzykę
5	Zabawy rytmiczne, logorytmiczne, słuchowo- ruchowe.	-rozwijanie koordynacji wzrokowo-słuchowo-ruchowej -rozwijanie poczucia rytmu -kształcenie koncentracji uwagi -rozwijanie umiejętności współpracy z grupą	-uczestniczy w zabawach ruchowych, w tym rytmicznych, muzycznych, naśladowczych -eksperymentuje rytmem, głosem, dźwiękami i ruchem, rozwijając swoją wyobraźnię muzyczną
6	Zabawy oddechowe: -wprowadzanie w ruch lekkich elementów poprzez dmuchanie (np. liście, papierowe śnieżynki) -przenoszenie drobnych elementów za pomocą słomki poprzez zasysanie	-wydłużanie fazy wydechowej -pogłębienie oddechu -usprawnienie pracy aparatu oddechowego -usprawnienie pierścienia zwierającego gardło	-mówi płynnie, wyraźnie, rytmicznie, poprawnie wypowiada ciche i głośne dźwięki mowy -wykazuje sprawność ciała i koordynację w stopniu pozwalającym na rozpoczęcie systematycznej nauki czynności złożonych
7	Ćwiczenie grafomotoryczne: (rysowanie po śladzie, odnajdywanie różnic między obrazkami,	-rozwijanie percepcji wzrokowej -usprawnianie motoryki małej	-używa chwytu pisarskiego podczas rysowania, kreślenia i pierwszych prób pisania -wykonuje własne eksperymenty graficzne

	labirynt)		<ul style="list-style-type: none"> -przetwarza obraz ruchowy na graficzny -samodzielnie planuje ruch przed zapisaniem, np. znaku graficznego -określa kierunki i miejsca na kartce papieru
8	Oddychanie torem brzuszo-przeponowym podczas słuchania muzyki relaksacyjnej.	<ul style="list-style-type: none"> -Utrwalanie prawidłowego toru oddechowego. -Rozluźnienie mięśni, relaksacja ciała i psychiki, wyciszenie. 	<ul style="list-style-type: none"> -w skupieniu słucha muzyki -wykonuje podstawowe ćwiczenia kształtujące nawyk utrzymania prawidłowej postawy ciała

